

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatum Serie Vigessimvm-Octavvm De Matrimoniis, &
Sponsalibus, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Quis arrhas promittere potest. §. 7.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76659)

coniuges firmari iuramento posse ultra casus in quibus seculo iuramento peccata est.

§. VI.

Cui incumbat onus probandi promissionem, seu donationem artharum, & idem est de sponsalitia largitate non excedere taxam a lege præscriptam.

- 1. Sanch. varias sententias refert.
2. Certum est uxori arthas possidenti non competere onus probandi sub decima bonorum mariti contineri.
3. Maritus, vel eius hæredes condemnantur in ea quantitate artharum, qua ab uxore iure petitur.
4. Verius conso in nullo casu uxorem, vel eius hæredes obligari ad probandum intra limites decime partis bonorum mariti contineri.

In hac questione Sanch. lib. 6. disp. 35. varias sententias refert, cui consonat Gutierri. cap. 19. num. 39. Prima asserit uxori, eiusque hæredibus competere onus probandi intra decimam partem bonorum mariti contineri, quia artharum promissio, & donatio ad sui valore m erigitur contineri sub prædicta decima. Ergo dum vxor, eiusve hæredes hanc qualitatem non probaverint, non possunt suam intentionem fundatam habere iuxta doctri nam glossæ communitate approbata in leg. si verò, §. qui prorei qualitate ff. qui suis dare cogant. & leg. cum de lege ff. de probationib. & tradit Roderic. Soar. in leg. 1. num. 15. tit. de las arthas lib. 3. fori. Anton. Gomez leg. 50. Tauri. num. 13. Matien. leg. 1. gloss. 2. num. 52. tit. 2. lib. 6. compilat. & eam esse receptam testatur Cobarub. lib. 2. var. cap. 6. num. 7.

Secunda censet prædictam sententiam procedere, quando vxor, eiusve hæredes petunt arthas promissas, quia petere non possunt, nisi probent maritum tot bona habuisse, quor sufficerent ad illas arthas constituendas intra decimam, cum hac contentia sit suæ petitionis fundamentum. Secus verò quando ipsa vxor non petit arthas, sed ab ea possessas exigit, maritus, eiusve hæredes, eo quòd excesserit decimam bonorum partem, quia eo casu cum ipse maritus, vel eius hæredes agant allegantes inopiam, eam probare debent, vt fundamentum suæ intentionis. Sic vltra Doctores superiori sententia relatis, qui solum de petitione artharum promissarum loquuntur docet Azebedo eadem leg. 2. numero 19. tit. 2. lib. 5. compilat. Pelæz. de maiorib. 2. part. quest. 52. num. 13 & 17.

In hac controversia primò certum est, quando vxor arthas possidet, nequaquam ipsi competere onus probandi sub decima bonorum mariti contineri, sed id competere marito, vel eius hæredibus vt prope intendentibus infirmare vxoris ius lege, & possessione acquiritum.

Secundò est certum maritum, vel eius hæredes condemnari in quantitate artharum, quæ ab vxore iure petuntur, tamen ea non probet arthas promissas intra limites partis decime bonorum mariti contineri, si præsumptiones, & coniecturæ ad sint, quibus iudices quodammodo sibi persuadent promissam quantitatem decimam bonorum mariti non excedere, quia ea condemnatio non solum est in fauorem vxoris, sed etiam mariti, ne eius promissio nulliter esse facta declaratur. Debet ergo in casu dubio pro valore promissionis sententia ferri. Atque ita defendunt Cobarub. Sanch. loc. alleg.

Deinde probabilius censo cum prædictis Doctoribus, & pluribus alijs ab eisdem relatis in nullo casu vxorem, vel eius hæredes arthas promissas postulantibus obligari ad probandum intra limites decime partis bonorum mariti contineri, sed eam obligationem subire maritum, vel eius hæredes tenentes soluere. Ratio videtur aperta, nam eo ipso quo maritus eam quantitatem promissit, præsumitur promittere potuisse, dum contrarium non probatur, ne præsumatur delictum. Ergo vxor petens promissionis executionem, suam habet intentionem fundatam, quia fundatur in promissione sibi facta, & à iure approbata. Et confirmari potest exemplo legatariorum, qui petentes ab hærede legata sibi facta non tenentur probare hereditatem sufficere: id enim præsumendum est, dum ab hærede contrarium non probatur, vti decidit lex cum lege, ff. de probationib. sed facta artharum promissione similiter præsumitur bona promittentis sufficientia esse, ergo promissarius non tenetur vllam de sufficientia probationem facere.

§. VII.

Quis arthas promittere potest?

- 1. Sponsus, eius parentes, imò extraneus arthas promittere potest. Fecit, de Castro, Sum. Mor. Part. V.

- 2. Qualiter minor, & filiusfamilias arthas valeat promittere. De bonis immobilibus nulla est promissio, nisi fuerit auctoritate iudicis facta.
3. Filiusfamilias pubes inconsulto patre arthas promittere potest de bonis, quorum ipse dominium, & administrationem habet.
4. Qualiter bona computanda sunt, ne decimam excedat promissio.
5. Promittens arthas excusatur ab obligatione illas soluendi, si dos sibi promissa culpabiliter non solvatur.

Arthas plerunque sponsus, vel eius parentes, & consanguinei nomine ipsius sponsi promittunt, vti constat ex supradictis legibus. Aliquando tamen è contrà accidere potest vt sponsa, vel eius parentes nomine ipsius sponso arthas concedant in præmium nobilitatis, & diuitiarum excessus, vti notauit Azebedo, lib. 5. recopilat. tit. 2. leg. 2. numero 1. Thom. Sanchez, lib. 6. disputat. 29. numero 4. Gutierri. de matrim. capit. 19. numero 16. Præter ipsos, & alios ipsorum nomine quilibet extraneus arthas promittere potest, vti superiori § diximus, ea tamen differentia, vt si ex propriis bonis, & nomine proprio arthas promiserit, excedere possit decimam iurorum bonorum. Secus verò si nomine sponsonum, vel ex eorum bonis.

Solum igitur est difficultas, qualiter minor, & filiusfamilias arthas valeant promittere? Quam difficultatem latè versat Sanchez, d. lib. 6. disputat. 38. præcipue quest. 3. numero 37. & disputat. 39. per totam, & ex eius doctrina breuiter accipe. Si minor & iam curatore carens arthas promittat, vel donet de bonis immobilibus, vel mobilibus, quæ seruando seruari possunt, nulla est eius promissio, aut donatio, nisi fuerit auctoritate iudicis facta, quia prædictis minoribus horum bonorum alienatio absque iudicis decreto interdicitur. leg. non solum leg. prædica. Cod. de Præditi minor. & leg. fin. Cod. si maior factus alienationem, & leg. quæ tutores. Cod. de administrat. tutor. sic Roderic. Soar. leg. 1. numero 65. tit. 2. de las arthas, lib. 3. fori. Gregor. Lopez leg. 1. verbo en España tit. 1. part. 2. Anton. Gomez leg. 52. Tauri. numero 14. Azebedo lib. 5. recopilat. tit. 2. leg. 2. numero 12. Matien. ibi. Glossa 2. numero 3. Barbola leg. §. ante 6. ff. soluto matrimonio numero 23. Sanch. dicta disputat. 38. num. 37. At si post ætatem perfectam 25. annorum quinquennium transeat, ipso iure ratificatur, & confirmatur donatio, vel promissio artharum, sicuti si alienaretur res immobilis titulo oneroso, vti ex leg. fin. Cod. si maior factus alienationem suam sine decreto iudicis ratam habuerit. Probant Bart. Bald. Salizer. Roderic. Soar. teste Anton. Gomez dicta leg. 52. numero 4. Matien. Azebedo, & Sanch. loc. alleg. si verò minor 25. annorum arthas ex rebus mobilibus, quæ que seruando seruari non possunt, promitteret, vel donaret in ea quantitate, quam leges permittunt, valida eius promissio, aut donatio est, nec restitui potest, quia fecit illud quod quilibet maior, & prudens fecisset, vti benè notarunt Soar. Anton. Gomez, Matien. loc. alleg. Sanch. numero 41. argum. leg. non videtur Cod. de integritate restit. & leg. 1. Cod. si aduersus donationem leg. cum plures. §. fin. ff. de administrat. tutor. Neque ad hanc promissionem, seu alienationem requiritur iudicis decretum, benè tamen curatoris auctoritas, si minor curatorem habeat, aliàs nulla erit eius promissio, vel donatio, vti colligitur ex leg. 2. & leg. mulier Cod. de iure dotium, & leg. si curatorem, Cod. de in integr. restit. & tradunt Anton. Gomez, Matien. Azebedo, & Sanchez, loc. alleg. Verùm si minor prædictam promissionem, seu donationem artharum iuramento confirmet, valida est eius promissio, aut donatio ex dispositione iuris in Authent. Sacramenta puberum Cod. si aduersus vendit. maior efficitur, & vitium nullitatis purgatur, vt benè notauit Sanch. d. disputat. 38. num. 43.

Filiusfamilias pubes inconsulto patre arthas promittere potest de bonis quorum ipse dominium, & administrationem habet. Nam vt dicitur in leg. filiusfamilias 38. ff. de actionib. & obligationib. filiusfamilias ex omnibus causis tanquam paterfamilias obligatur, & ob id agi cum eo tanquam cum paterfamilias potest, & docuit ex omnium sententia Sanch. lib. 2. matr. disp. 39. num. 11. Dixi: filiusfamilias pubes nam impubes etiam ex licentia patris nec promittere, nec donare arthas potest, neque alium celebrare contractum, vti habetur expressè in §. pupillus, instit. de iur. iur. stipulat. ibi: sed qui in potestate parentis est impubes, ne auctore quidem patre obligatur, & tradit Molin. tit. 2. disp. 261. §. filiusfamilias.

Dixi de bonis, quorum ipse filius dominium, & administrationem habet. Nam ex bonis, quorum pater habet administrationem, seu usufructum, nequaquam potest absque patris licentia arthas promittere, alimve celebrare contractum, vt deciditur expresse leg. fin. §. filius autem, Cod. de bonis, qua l. beatus, ibi. Filiis autem familiaribus in iis duntaxat casibus, in quibus usufructus apud parentes constitutus est, donec parentes viuunt.

Vertical text in the left margin, likely bleed-through from the reverse side of the page.

viuunt, nec de his rebus testari permittimus, neque circa uoluntatem eorum, in quorum potestate sunt uilla licentia eis concedenda dominium rei ad eos pertinentis alienare, vel hypothecae titulo dare, vel pignori assignare. Patris tamen accedente licentia optime potest, ut bene notauit Mol. tit. 2. de iustit. disp. 261. Sanch. d. disp. 39. num. 7. Etenim ob solam reuerentiam patris alienatio bonorum, quorum ipse pater habet usufructum filiis familiaribus interdicitur, cum tamen relictis omnibus concessa sit. leg. 2. Cod. usufructum alienari posse, proprietatem usufructuario irrequisita. Neque hæc lex quoad contractus inter uiuos correctæ est in regno Castellæ, ut recte probat Sanch. d. disp. 39. num. 9. siquidem lex 5. Tauri solum permittit filiis familiaribus uel testamenti disponere sibi; el hinc que est in potestate de su padre pueda hacer testamento, como si estubiera fuera de su poder: neque uillam de contractu inter uiuos mentionem fecit. Nam esto in lege 6. Tauri, quæ hodie est lex 8. tit. 8. lib. 5. recopilat. concessum sit ascendentibus succedere in omnia bona descendendum, ipsisque descendentibus permittatur de tertia bonorum parte in uita & in morte disponere, hoc intelligendum est de descendentibus qui sunt sui iuris, non de iis, qui sub patria potestate existunt, quia correctio legum, & iuris communis derogatio inducenda non est absque expressis uerbis, manifestissimè quoque fundamento.

4. Bona autem computanda, ut constat an donatio arrharum decimam excedat affirmat Sanch. dicta disp. 39. num. 11. esse bona, quæ filius familiaris possederit tempore quo uxor elegerit, si de bonis presentibus, & futuris arrhas concesserit at si solum de bonis suis absolute promiserit, computanda esse bona quæ actu possidet, & ualorem aduentitiorum deducto usufructu, quem pater percepturus est, qui in regno Castellæ nullus erit considerandus, cum matrimonio contracto, susceptisque uelationibus Ecclesiæ statim extinguatur leg. 47. & 48. Tauri, quæ hodie est lex 8. tit. 9. lib. 5. recopilat. Verum, esto hæc doctrina sustinenda sit, negare tamen non possum computationem aduentitiorum mihi difficilem esse, nam cum de aduentitiis inconsulto patre disponere filius nulla ratione possit, non est cur eorum ualor in computatorem ueniat, sicuti nec ualor uinculi, ac maioratus computatur, sed solum usufructus percipiendus, de quo actu disponere potest. At cum ante benedictiones Ecclesiæ filius familiaris nec de proprietate aduentitiorum, nec de illorum usufructu disponere possit, efficitur aduentitia computanda non esse.

5. Monuerit tamen promittentem arrhas sine minor, siue maior sit, siue iuramento promissionem firmauerit, siue non exculatum esse ab obligatione illa soluendi, si dos sibi promissa culpabiliter non soluitur, uel si non soluitur integrè excusari ab integra arrharum solutione; quia prædicta promissio arrharum censetur facta in dotis remunerationem. Quod uerum est, tamen si principio fuerint arrhas promissæ nulla facta promissione dotis, sed postmodum subsecuta, quia semper arrhas promittuntur in dotis remunerationem, si de facto fuerint promissæ. Præterquam quod uolanti fidem, si des seruanda non est. Reg. frustra 7. de Regul. iuris in 6. cap. uenit el 2. de iureiurando leg. 28. tit. 11. part. 3. Arrhas enim eo casu retinentur quasi in pignus, & depositum dotis debitorum & non solutorum. Atque ita docent Gama dec. 370. num. 2. Valasc. cap. 1. conf. 3. num. 5. Rolandus à Valle. tit. 1. conf. 10. à n. 1. & leg. Molina Iesuita, tit. 1. str. 2. de iustit. disp. 431. §. adu. bium. Sanch. lib. 6. de matr. disp. 37. n. 2. Gutierrez. de matr. cap. 19. num. 41.

§. VIIII.

Qualiter Sponsæ, seu uxori acquiratur arrhæ?

1. Ante consummatum matrimonium arrha non acquiruntur sponsæ irrevocabiliter.
2. Quid dicendum, si osculum intercessit? Proponitur difficultas.
3. Sanch. & Gutierrez. tuerunt sponsam non lucrari per osculum medietatem arrharum, sed solum medietatem sponsalium largiri.
4. Alii consentiunt per osculum medietatem arrharum lucrari, sponsalium largiri, non interueniente, ea uero interueniente dari sponsæ optionem.
5. Quid inter has extremas sententias eligendum sit?
6. Satisfit fundam. Sanch.
7. Aliorum fundam. sit satis.
8. Consummato matrimonio lucratur sponsa, uel eius heredes tantum quod ab sponso acceperit, nisi arrha interuenierint.
9. Electione facta ab uxore, uel eius heredibus non licet variare.
10. Si intra 20. dies non elegerint, purgare moram non possunt.

1. **A**nte consummatum matrimonium nullatenus arrhæ acquiruntur sponsæ irrevocabiliter, quia plerumque dantur in præmium pudicitie uoluntate, ut recte Cobarub. decret. 2. part. cap. 3. §. 7. num. 12. Quare dissolutis sponsalibus, uel matrimonio ante consummationem per mortem, uel ingressum religionis, uel ob aliam causam absque culpa promittentis, uel donantis arrhas, arrhæ reddendæ sunt, sicuti cauetur leg. 5. tit. 2. de las ganancias lib. 3. fori. ibi, si arrhas la dío, e no hubo que ver con ella, torna las, & supponit ut certum Cobarub. supra. Gomez Arias leg. 49. Tauri ad finem. Castillo leg. 1. Tauri numero 1. Sanchez lib. 6. disputat. 22. numero 18. in med. Notanter dixi si absque culpa, nam si promittens, uel donans arrhas in culpa extitit, ob quam matrimonium non fuerit consummatum, sponsa arrhas lucrabit eo modo ac si matrimonium consummatum esset, quia sponsi iniustitia impedire non potest ius sponsæ obtinentium, cum ipse sponsum ratione iniustitie teneatur dampnum sponsæ emergens ex matrimonio non sequuto reparare.

2. Solum est difficultas, an solutis sponsalibus, uel matrimonio ante consummationem lucratur sponsa si osculata fuit medietatem arrharum sponsalium largitatem non interueniente. Si uero sponsalitia largitas simul cum arrhis interueniat, possit sponsa uirtute medietatem lucrari, uel eligere medietatem arrharum, uel medietatem sponsalium largitatis. Punctus difficultatis consistit in intellectu legis 52. Tauri, quæ hodie est lex 4. tit. 2. lib. 5. Compilat. quæ sic se habet. Qualquiera esposa ora sea de presente ora sea de futuro suelto el matrimonio gane, si el esposo la hubiere uesado la mitad de todo lo que el esposo la hubiere dado antes de consumado el matrimonio ora sea precioso o no; y si no la hubiere uesado, no gane nada de lo que la hubiere dado, o torna fe a los herederos del esposo: pero si qualquiera dellos muere después de consumado el matrimonio, que la mujer, y sus herederos ganentodo lo que siendo dispuestos la hubiere el esposo dado, no auendo arrhas en el tal casamiento, y matrimonio. Pero si arrhas hubiere, que sea en escogimiento de la mujer, o de sus herederos ella muerta tomar las arrhas, o dexarlas, y tomar todo lo que el marido la hubo dado siendo con ella desposado, lo qual ay de escoger dentro de veinte dias después de requeridos por los herederos del marido. Y sino escogieren dentro del dicho termino, que los dichos herederos el ojan.

3. Sanch. disp. 38. num. 8. cui adheret Gutierrez. de matr. cap. 19. num. 94. Validissimis argumentis negatiuam patenter tuerit, scilicet sponsam non lucrari per osculum medietatem arrharum, sed solum medietatem sponsalium largitatis, siue arrhæ interuenierint, siue non. Mouentur primo, & precipue, quia prædicta lex in prima eius parte non loquitur de arrhis, sed solum de sponsalium largitate: In secunda uero, quæ incipit. Pero si qualquiera dellos, &c. loquitur de arrhis & probatur ex illa dictione sed absque copula, quæ est aduersatiua, & inducit diuersum ius, & factum ex doctrina Bart. leg. patris, & filij, 20. ff. de uulgari. Ialou ibi numero 6. At in prima parte statuitur lucrari per osculum medietatem sponsalium largitatis. Ergo in secunda parte ubi est sermo de arrhis statui non potest arrharum medietatem per osculum lucrari. Tum ex diuerso modo, quo lex loquitur in prima, & secunda parte. Nam in prima parte, cum de lucro sponsalium largitatis loquitur uocat eos sponso qualquiera esposa, & ibi si el esposo, quasi sentiens dum sponsi sunt, lucrari potest per osculum dimidiam partem sponsalium largitatis. In secunda uero parte ubi de arrhis meminit, maritum & uxorem eos iappellat, ibi que la mujer, ibi loque el marido, quæ aperte significans arrhas non nisi postquam sunt facti uxor & sic uir & uxor lucrari posse. Secundo probat, quia lex la in prima eius parte nihil aliud disponit quam quod iure communi statutum erat leg. si a sponso, Cod. de donacionibus ante nupt. & leg. 11. part. 4. & solum extendit prædicta iura loquentia de sponsis de futuro, ut intelligantur etiam de sponsis de præsentibus: Cum ergo prædicta iura non loquantur de arrhis, nec per osculum earum medietatem concedant, non est dicendum nostram legem id concedere. Tertio probat quia uerba debent intelligi iuxta subiectam materiam, & naturam contractus leg. dauni infecti. ff. de damno infecto leg. §. uno ff. locari, & ibi Bart. Attatura arrharum est, ut uentura in præmium pudicitie amittat per matrimonium uel sepe dictum est. Ergo ante matrimonium consummatum lucrari non possunt. Neque ualeat dicere id esse intelligendum de integris arrhis, sed de medietate, quæ non in præmium pudicitie amittit, sed ob aliam causam concedi potest, quia una & eadem res diuerso iure ceteri non debet leg. eum qui ades, ff. de uincapionibus. Si igitur arrhæ integre non concedantur in præmium pudicitie amittit per matrimonium, nec illarum medietas alio titulo concedi debet, præcipue cum eadem sit ratio de totis arrhis, ac de parte. argum. leg. qua de tota ff. de rei uindicat. Tandem probat, quia quando lex unum disponit, & alterum præsupponit, debet prius